

מעדני אשר

גיליון שמי"ה
(שנה ח')
פרשת וישב תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

מי שיצא מהכלא והוכנס למעצר בית האם יברך ברכת הגומל כשיוצא מהכלא?

בפרשתן ל"ט כ' ויקח אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר מקום אשר אסורי המלך אסורים שם.

קימ"ל אור"ח סימן ר"ט דהיוצא מבית האסורים מברך ברכת הגומל.

נחלקו הפוסקים האם בכל בית סוהר שהוא כלוא מברך הגומל כשיוצא או דילמא רק כשהיה כלוא על עסקי נפשות.

שיטת המגן אברהם אור"ח סימן ר"ט דרק כשהיה כלוא על עסקי נפשות ויוצא אז מברך הגומל, אבל כשהיה כלוא על עסקי ממון אינו מברך הגומל כשיוצא כיון דלא היה אז בסכנה, לפי הנ"ל בודאי בזמנינו אינו מברך אף כשיוצא לגמרי מהכלא דרוב העצורים בזמנינו בכלא זה לא מחמת נפשות.

אבל הברכי יוסף שם הקשה עליו: מהא דכתב רבינו יונה ברכות מ"ג ע"מ א' ד"ה ארבעה דחבוש רוב הפעמים בשביל ממון, ואין סכנתו כל כך, ובערוך כתב דחבוש אפילו אכרגא וטסקא ורחוק מסכנה מברך.

וכן מביא תשובות רבינו מהר"י מיגאש כ"י ס"ז צ' וז"ל שאלת מי שנחבש על חוב או על מס הקצוב על כל איש ואיש אם יברך הגומל, או לא יתחייב בברכה זו אלא מי שנחבש על דבר שיש בו סכנה, תשובה הואיל והיה חבוש בבית הסוהר, ולא היה מושל בנפשו, ועתה יצא מאותו מצב להיותו מושל בנפשו, נתחייב בברכה, בפרט אם היתה חבישתו על פריעת מה שעליו ממס קצוב על כל איש, או חוב לסיבת היותו בלתי ידו משגת, ואח"כ הזמין לו ה' וסבב לו מקום לפרוע, חזינן דבכל חבוש צריך לברך, ומביא דשוב ראיתי בספר אליה זוטא שכתב משם הרב ת"ט שהוכיח מלשון רבינו יונה דאף על עסקי ממון, הגם הלום נדפס מחדש אליה רבה וסיים וללא כמגן אברהם. וכן הוא המנהג פשוט דכל מין חבוש ביציאתו מברך, א"כ לפי זה מי שיוצא מבית האסורים לגמרי צריך לברך.

ולענין הלכה: הכריע הביאור הלכה אור"ח סימן ר"ט דספרדי יברך על כל חבישה, ואשכנזי לא יברך רק כשהיה חבוש על עסקי נפשות.

יש לחקור מי שיצא מהכלא והוכנס למעצר בית האם יברך הגומל כשיוצא מהכלא או דילמא כיון שאינו משוחרר לגמרי אינו מברך הגומל.

הנה בשו"ת מתנת משה סימן נ"ג כתב דמי שיצא מבית הסוהר וקיבל עונש מאסר בית דיכול לברך הגומל, דהרי כל הסיבה שמברכים הגומל אף כשהיה חבוש על עסקי ממון על עצם היותו סגור ולא שולט בנפשו, א"כ לפי הנ"ל הכא בבית הוא שולט בנפשו לגמרי ומתהלך בביתו ולכן יכול לברך הגומל.

אבל בחשוקי חמד להגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א ברכות נ"ד ע"ב חולק על זה: וסבירא ליה שלא נחשב לגמרי לנשתחרר ולכן לא יברך, וראיה לדבר מדברי המשנה ברורה סימן ר"ט ס"ק א' שכתב על הא דכתב שם המחבר יורדי הים כשעלו ממנו צריך לברך וז"ל ודוקא כשעלו ממנה לגמרי ואין בכלל זה מה שעומדים עם הספינה כשבאה לנמל והאנשים שבה יורדים ליבשה ליום או ליומים או עד שתגיע זמן הספינה לילך הלאה דבזה אין מברכין דאכתי לא ניצול מן הסכנה לגמרי, א"כ גם בעניינינו לא ניצול לגמרי ולכן לא יברך עד שישתחרר לגמרי וצ"ע.

וכן כתב בשו"ת שבט הקהתי חלק ה' סימן מ"א להגאון המפורסם רבי שמאי גראס שליט"א דמי שישב בבית האסורים משך זמן ואח"כ הקילו לו דאפשר לו לקבל מאסר בית, שלא יברך כל זמן שיש לו מאסר בית.

ומביא ראיה: מהא דכתב בערוך השלחן סימן ר"ט דמי שיצא מבית האסורים אינו מברך עד שיצא נקי לגמרי ממשפטו ולא שיצא על ערבות ואין חילוק בין אם היה חבוש מחמת ממון ובין מחמת נפשות, א"כ כל שכן כל זמן שלא יצא לגמרי ממאסרו לא יברך.

מעדני אשר: יש להוסיף דמירי שיש לו מנין בבית וספר תורה, דאם אין לו בודאי שלא יברך, וצ"ע אם מותר להשהות מזמנה של הברכה אם אין לו שתי הדברים האלו.

והנה כתבו הפוסקים: דאם נידון מלכתחילה רק למעצר בית אז כשיוצא משם אינו מברך ברכת הגומל, כך כתב בחזון עובדיה הלכות ברכות ע"מ ש"ס, וכן בשו"ת שבט הקהתי חלק ה' סימן מ"א.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד הרב הרשל פרידמן שליט"א בארא פארק

לרגל שמחת נשואי בתו תחי' במז"ט

עב"ג הבה"ח חיים דוד גולדנברג נ"ו בנו של הרב יהושע שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד הרב החסיד אפרים רייך שליט"א בארא פארק

לרגל שמחת ה"פריון הבן" לנינו הילד יחזקאל נ"ו

בן לנכדו הרב יצחק קליין שליט"א אשדוד

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

אדם שיש לו בן חשוב יותר משאר הבנים

האם מותר לתת לו את כל הירושה?

בפרשתן ל"ז ב' וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתונת פסים.

הנה איתא בגמ' שבת י' ע"מ ב' ואמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

יש לחקור אדם שיש לו בן חשוב יותר משאר הבנים ורוצה להוריש לו את כל הירושה האם מותר ורק משום שאל ישנה אדם את בנו בין הבנים עצה טובה שלא יעשה כן או דילמא יש איסור לתת את כל הירושה לבן אחד וצריך לתת לכל אחד חלק מהירושה.

הנה מדברי הרמב"ם הלכות נחלות פרק ו' הלכה י"ג שכתב ציווי חכמים שלא ישנה אדם בין הבנים בחייו אפילו בדבר מועט שלא יבוא לידי תחרות וקנאה, משמע דעצם הדבר ליכא איסור ורק משום קנאה אסור.

וכן כתב בעל שו"ת בית דוד בספרו יקרא דשכבי דרוש יח דמ"ג ע"ג דמתניתין ב"ב קל"ג ע"ב דקתני המעביר נכסיו מבניו ונותנן לאחרים אין רוח חכמים נוחה הימנו, מיירי דוקא כשנותנן נכסיו לאחרים שאינם ראויים ליורשו, והוא עוקר הנחלה לגמרי מהראוי לירש, אבל כשכותב נכסיו למי שראוי ליורשו וע"פ שמעביר הנחלה מיורשים אחרים, אין לומר בזה אין רוח חכמים נוחה הימנו, כיון שעכ"פ העביר נחלתו למי שראוי ליורשו, ועל זה הוצרך שמואל לומר לרב יהודה לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא, דאע"ג דלא אמרינן בהא אין רוח חכמים נוחה הימנו, מ"מ מדת חסידות מיהא איכא, וכיון שאתה אדם חשוב, ראוי לך שלא תעיד בדבר זה, חזינן מדבריו דס"ל שאפילו אם מעביר הנחלה לגמרי מהבן האחד לטובת הבן השני, אין בזה שום איסור מן הדין כדי לומר עליו שאין רוח חכמים נוחה הימנו, שאין בזה אלא מדת חסידות, כיון שגם השני הוא ראוי ליורשו.

אבל יש פוסקים דסבירא ליה דיש איסור להעביר נחלה מבן לבן: כמו שמוכח בהדיא ממ"ש רבותינו בעלי התוס' בסוף פרשת חיי שרה וז"ל ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, ואם תאמר והא אמרינן "אסור" לאעבורי אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא, דלא ידעינן הי זרעא נפיק מניה. וקי"ל יומא כ"ח ע"מ ב' שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה ואפילו עירובי תבשילין, עי"ש מה שתרצו חזינן שיש איסור ממש בהעברת נחלה מן היורש אף שהוא בר ירושה.

והנה יש לחקור האם כשהבן אחד תלמיד חכם ושאר הבנים אינן תלמידי חכמים האם מותר לתת להם את כל הנחלה.

הנה הגאון מהר"ש יפה בספר יפה תאר על המדרש פרשת לך פרשה מב ס' א, דף רמח ע"א על המעשה שהובא במדרש שם, בהורקנוס אביו של ר' אליעזר, שאמר לו, בני, אני לא עליתי לכאן אלא כדי לנדוּתך מנכסי, עכשיו שראיתך בכך הרי כל נכסי נתונים לך

במתנה, א"ל ר' אליעזר, הרי הם עלי חרם, ואיני אלא שוה בהם לאחי, וכתב על זה היפה תואר כל נכסי נתונים לך במתנה, אע"ג דאמרינן לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפי' מברא בישא לזכאה, שמא שאני הכא דהוה תלמיד חכם. אי נמי דבמתנה דזכי בה מחיים לית לן בה. ע"כ. וכן הובא בספר שארית יעקב אלגאזי פרשת ויקרא דף ב' ע"ד וז"ל: וכבר כתב הרב היפה בפרשת לך לך, שאפי' למ"ד שאסור לאעבורי אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא, היינו דוקא כשהפרש לבן בין שאר הבנים, אינו אלא בהעדר הרע, שהם אינם נוהגים כשורה והוא נוהג, אבל היכא דהוי בעדיפותא דאיכא נמי תורה דהוי חכם, ואינהו לא הוו בחכמה, לכ"ע ליכא משום אעבורי אחסנתא. והניף ידו שנית כאמור שם בדף ד ע"ד, ולכ"כ עוד בספרו נאות יעקב בחלק הדרושים (דרוש לשבת החודש דף כ ס"ב) דהיכא דאיכא עדיפותא דהוי חכם טובא, ושאר הבנים לא חלק להם בבניה, לכ"ע ליכא בהכי משום איסורא דאעבורי אחסנתא.

וכן ראיתי בספר מראה הגדול ח"ב, בקונטרס "שרידי יהודה", להגאון מהר"י אשכנזי, בדרוש ב' לנישואין דף ד ע"ג שהביא מ"ש מהר"ש יפה בספר יפה תאר פר' לך לך, שאם הוא תלמיד חכם לכ"ע ליכא איסורא משום אעבורי אחסנתא, וכתב, והלכה זו לא נפלאה ולא רחוקה היא, דהא אשכחן בגמ' כתובות נ"ב ע"ב גבי נישואי הבת דלא קפדינן משום אעבורי אחסנתא, דהא נמי דאורייתא היא, כדי שיקפצו עליה וכו', והכי נמי יש לחזק ידי ת"ח ולהנותו מנכסיו שיעסוק בתורה, שהרי מותר למכור ס"ת כדי ללמוד תורה, כדאיתא בגמ' מגילה כז א' ובטו"ש ע"ד סי' ע"ד וכן נפסק בטו"ש ע"ח סימן קנ"ג ס"ו שמוכרים ס"ת ושאר דברים שבקדושה להספקת תלמידים. ואמרינן בגמ' ברכות ל"ד ב' כל הנביאים לא נתנבאו אלא למהנה ת"ח מנכסיו, א"כ כי הדדי נינהו, וליכא בהכי משום אעבורי אחסנתא.

יש להקשות על דבריהם: שהרי הרמב"ם פ"ו מהל' נחלות ה"א כתב, ומדת חסידות שלא יעיד אדם חסיד בצוואה שמעבירים בה הירושה מן היורש, אפילו מבן שאינו נוהג כשורה לאחיו "שהוא חכם" ונוהג כשורה, וכן פסקו הטו"ש ע"ב סימן רפ"ב הא קמן שאפילו לחכם אין להעביר נחלה, כך הקשה בשו"ת בני חיי ח"מ סי' רפ"ב ע"ד הרב יפה תאר הנ"ל, וכן בספר פרי האדמה ח"ב דף קמד ע"ב דחה דברי הרב יפה תאר, ע"פ הרמב"ם ומרן הש"ע, וכן הקשה בס' אות היא לעולם ח"א מע' ה' דף קז ע"ג, וכתב שאף הרב יפה תאר לא אמר אלא בלשון שמוא, ומשמע דלא בירא ליה מילתא, ולהלכה לא ניתן להאמר כיון שהרמב"ם והטו"ש כתבו להיפך, ולכ"כ בספר זכרון לחיים ח"א דף נט ע"ב שדברי מהר"ש יפה היפך דברי הפוסקים הנ"ל. ושכן הקשה הרב שנות ימין ד"ב ע"א.

מעדני אשר: יש לחקור אף לשיטות הפוסקים דכשאחד תלמוד חכם ליכא איסור עברת נחלה האם יש לחשוש משום קנאה שלא יקנאו בו אחיו.

הנה החתם סופר שבת י' עמוד ב' כתב וז"ל מדקדוק הגמ' לעולם אל ישנה אדם את "בנו בין הבנים" משמע דוקא כשניהם שוים ממש והיינו בן בין הבנים, אבל כשיש לו יתרון עליהם בתורה וחכמה וכולם חייבים בכבודו לא שייך קנאה, והיינו טעם דיעקב אבינו ע"ה שעשה לו כתנת פסים כי בן זקונים הוא לו שמסר לו כל דרכי חכמה וכולם חייבים בכבודו ואין כאן קנאה אך הפסוק מדויק בן זקונים הוא לו דייקא לו ולא להם כי בעיניהם לא היה חשוב לחכם וסופר אך והוא נער את בני בלהה וכו' שחשבוהו לנער ולא לבן זקונים.

**איך אכלו השבטים אבר מן החי
הרי גם בן נח מצוה על אבר מן החי?**

בפרשתן ל"ז ב' ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.

וברש"י כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו היו מגיד שהיו אוכלין אבר מן החי וכו'.

יש להקשות: איך עברו השבטים על איסור דאורייתא של איסור אבר מן החי, הרי אף בן נח מצווה על איסור אבר מן החי, כך מקשה בפרשת דרכים דרוש א' וכן השל"ה בפרשתו, וכן החיד"א בספרו פני דוד.

איכא כמה תרוצים:

א. הם אכלו מבהמה אחר שחיטה אלא שהיתה עדין מפרכסת, דקימ"ל חולין ל"ג דלישראל מותר לאכול מיד אחר השחיטה, משא"כ לעכו"ם אסור עד שימות לגמרי, וזה היה המחלוקת בין יוסף להשבטים, יוסף הו"ס"ל דלא יצאו מדין בן נח לקולא ע"כ אמר על השבטים שאכלו אבר מן החי אבל השבטים הו"ס"ל דיצאו לגמרי מדין בן נח, כך תירץ רבי אליהו מזרחי הרא"ם בראשית פרק לו, וכן בפרשת דרכים דרוש א'.

ב. האבר החי שאכלו היה מבהמה בן פקועה שאין צריך שחיטה שניתרת בשחיטת אמה, וטעות יוסף היתה במה שראה שהאחים היו אוכלים בלי שחיטה, ויוסף לא ידע את זה דבהמה זו היא בן פקועה, כך תירץ בספר פרשת דרכים בדרך האחרים דרוש ראשון, דף ט' ע"ב.

אבל הפרי מגדים תיבת גמא בראשית פרק א' כתב נסתפקתי אבר מן החי מבן פקועה אי שרי לבן נח דכיון דרהיט ואזיל שה מעליא הוא.

ג. הענין היה, אברהם אבינו עשה ספר יצירה ומסרו ליצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב מסרם לבניו אשר הם היותר מיוחסים, כי אין מוסרין סתרי תורה כאלה אלא לצנועין ומיוחסי ישראל בכל דור ודור ראה קדושתן ע"כ א לענין שם המפורש על כן מסרו לבני הגבירה ולא לבני השפחות, והנה מצינו בגמ' סנהדרין ס"ה ע"ב דברא עגלא תלתא בכל ערב שבת על ידי עסק ספר יצירה בצירוף השמות, ובודאי זה הנברא על פי השמות ולא מצד התולדה אין צריך שחיטה, וניתר לאוכלו בעודו חי, וכך עשו השבטים, ויוסף לא ידע והיה סבור שהוא הנוול מאב ואם, הביא דבה זו אל אביו שהם אוכלים אבר מן החי, כך תירץ השל"ה בפרשתו.

ד. יש לומר שאכלו את זה ע"י ביטול ברוב, והשבטים סברו דאף לבן נח נאמר הדין של ביטול ברוב לכן לא היה איסור, משא"כ יוסף סבר כמו שכתב הפרי מגדים יור"ד סימן ס"ב מ"ז ס"ק א' דהא דאזלינן בתר רוב, ה"מ בישראל דאחרי רבים להטות לישראל נאמרה, אבל בן נח לא אזלינן בתר רוב, וכן כתב בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן ל"ט, ובסימן ע' כתב אחרת עיין בשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן כ"ו שהעיר בסתירה, וכן העיר בשו"ת מהר"א יור"ד סימן קל"ו, וכן בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תניא אה"ע סימן מ"ב, וכן במנחת חינוך מצוה ב' וכן בשו"ת שואל ומשיב מ"ת ח"א ס"ס פ"ו דדוקא בישראל אזלינן בתר רוב, דבבן נח לא נאמר הדין של ביטול ברוב, לכן היה אבר מן החי ממש, כך תירץ בפרדס יוסף בפרשתו, וכן בדברי יציב מובא בספר יציב פתגם בפרשתו.

ה. ע"פ מה דאיתא בתרגום המיוחס ליהונתן בן עוזיאל דפירש דהויה תלשין מן אודניא ומן דנביא דהיינו מן האוזן ומן הזנב, ופירש הרב מהר"ם חביב במה שכתב הרמב"ם פרק ה' מאכלות אסורות דאבר שאין בו עצם כיון דפירש כזית חייב משום אבר מן החי, והרמב"ן סבירא ליה דגם בזה צריך האבר שלם, והשבטים היו תולשין מן האדניא ומן דביא אברים שאין בהם עצם וסברי דלא שייך אבר מן החי במקצתו עד שיפרוש אבר כברייתו כדעת הרמב"ן ויוסף הצדיק סבר כהרמב"ם דחייב בכזית, כך הביא החיד"א תרוץ בספרו פני דוד בפרשתו.

האם יש ענין לעשות יו"ט ביום הלידה?

בפרשתן מ' כ' ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו.

יש לחקור האם יש ענין לעשות יו"ט ביום ההולדת או דילמא אין שום ענין לעשות יו"ט ביום הלידה.

הנה בבן איש חי פרשת ראה אות ל"ז כתב יש נוהגים לעשות את יום הלידה ליו"ט בכל שנה ושנה, וסימן יפה הוא וכן נוהגים בביתנו, ושמעתי שיש נוהגים לעשות סעודה ביום שנכנס בו בבריתו של אברהם אבינו בכל שנה ושנה ומנהג יפה הוא מאד, אך לא נהגנו בזה.

ובחתם סופר תורת משה פרשת וירא כתב שאברהם היה עושה סעודה בכל שנה ביום המילה.

הנה בדברי תורה להרה"ק ממונקטש אות פ"ד כתב דלא מצאנו אצל רבותינו שיעשו סעודה ביום ההולדת ואפשר דהטעם דבענות קדשם סברו דאין ראוי לעשות את יום ההולדת ליום טוב, משום דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא.

וכן בשו"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סימן ס"ד כתב וז"ל אצל אבוה"ק ז"ע לא ראינו שחגגו יום הלידה באיזה שמחה, ובפשטות הטעם דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא.

ויש שכתבו שכיון שלא מצינו ענין זה של סעודת יום הולדת רק אצל פרעה כמו דמבואר בפרשתן לא עושים סעודה באותו יום.

ויש מקומות שנהגו לעשות יו"ט אותו יום בפרט בחב"ד וכן ברוזין.

והרה"ק רבי מרדכי שלום מסאדיגורא זצ"ל מובא בגליון מסילות בטאון חסידי סדיגורא כסליו תשמ"ז כתב ונראה שאם התורה מספרת לנו עובדא זו ביום הולדת פרעה מוכח שכן ראוי לעשות גם למלכי ישראל ומאן מלכי רבנן ואין לומר שאין ללמוד ממעשיו של פרעה הרשע, כי הלא חז"ל למדו הא דאין מערבין שמחה בשמחה ממה שאמר לבן הרשע ליעקב אבינו מלא שבוע זאת בראשית כ"ט כ"ז ומקורו בירושלמי מועד קטן פרק א' הלכה ז' נמצאנו למידיים שכל מה שכתוב בתורה הקדושה אפילו כשמדובר מאומות העולם מוכיחין מזה מנהגי ישראל.

ובשו"ת גנזי יוסף סימן ד' ס"ק ב' מביא שיש אנשי מעשה דמהדרים בכל שנה ביום הולדת לברך על פרי חדש.

והנה בספר נפש חיה אור"ח סימן תקפ"ה הביא בשם מדרש שיש מזל טוב לאדם ביום ההולדת שלו, וכן משמע מהגמ' מגילה י"ג ע"ב.

ולגבי לעשות סעודה כמגיע לגיל השישים יש מקור בגמ' דאיתא בגמ' מועד קטן כ"ח ע"מ א' רב יוסף, כי הוה בר שיתין עבד להו יומא טבא לרבנן. אמר נפקי לי מכרת.

ובלקט יושר חלק ב' יורה דעה עמוד מ' ענין א מביא שביום ההולדת השישים היה עושה התרומת הדשן סיום כדי לפטרו מסעודת שנת השישים.

וכן היה נוהג האמרי אמת לקרוא לכל בניו וחתניו כשנעשה שישים ועשה סעודה, ובבן איש חי היה אומר שצריך לברך שהחיינו.

ולגבי גיל שבעים כתב בשו"ת חות יאיר סימן ע' לברך בשם ומלכות שהחיינו, אבל החתם סופר בהגהות אור"ח סימן רכ"ה חולק שמותר לעשות רק בלא שם ומלכות.

מכתבים למערכת

מדוע אין עושי סעודת בת מצוה כשהבת נעשית בת י"ב

מה שהקשתם מדוע אין המנהג לעשות סעודת בת מצוה כשהבת נעשית בת י"ב ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי בני ציון הלוי אפל שליט"א אשדוד מח"ס משמח ציון
הרב יעקב יוסף קויפמאן שליט"א ירושלים
נראה לציין תרוץ מה ששמעתי, והטעם משום דכל כבודה בת מלך פנימה וסעודה הוא ענין של פרסהיא, ובפרט שיש שאומרים שזה הטעם שעושים סעודת בר מצוה לפרסם גדלותו ושפאר לצאת ידי חובת מצות על ידו.

הרה"ג רבי פנחס וידער שליט"א ירושלים
נראה להוסיף, ע"פ מה שהביא בספר צבא אהרן ח"ג לבר מצוה לאא"ו כ"ק נאבי"ד לינו זצ"ל סימן מ"ה דסעודת בר מצוה היא מעין סעודה שעושים לגמרה של תורה חובא בבית יוסף אור"ח סימן תרס"ט דלא מצונו לעשות סעודה כשמתחילין ללמוד ורק בסיים מסכת נותנים הודאה על העבר ששם חלקנו בין יושבי בית המדרש, ומבאר שם שמקיים מצות תלמוד תורה במה שלומד בקטנותו כיון שעל ידי כן יש לו ידיעת התורה בשעת חיובו כשנעשה גדול וא"כ שפיר היא חובת על האב לעשות סעודה לגמרה של תורה שעתה גומר את חיובו, ולפי הנ"ל אתי שפיר מדוע אין עושים סעודת בת מצוה כיון דכל הסעודה היא לגמרה של תורה, אבל אצל בת דאמר קרא ולמדתם את בניכם ולא בנותיכם מימלא לא שייך הסעודה.

הרב ישראל אפרים רבנובין שליט"א כולל נאבי"ד ירושלים
נראה לתרץ דעיקר הסעודה בשביל שבא לו חיוב של לימוד לטוסק בתורה, כי ותלמוד תורה נגד כולם, א"כ באשה שזה לא שייך אין צריך לעשות סעודה.

קטן שנעשה גדול במוצאי שבת האם חייב בהבדלה

מה שהבאתם בשם שו"ת הר צבי בקטן שנתמלא לו י"ג שנים במוצאי שבת שאינו חייב בהבדלה, דדמיא למאי דפסק בחת"ס א"ח סימן קע"ב בנעשה גדול במוצאי יו"כ דפטור מלהתענות תוספות ויה"כ"פ, דכיון דפטור מהעיקר אין שייך לחייבו בהתוספת ויה"כ"פ, וחייב בהבדלה נראה דלא עדיף, דהבדלה נמי אינו אלא הוספה למצות השבת, א"כ כיון דפטור על עיקר השבת יש לפטורו נמי מהבדלה.

הרה"ג רבי פנחס מנחם דאוויד שליט"א מח"ס דברי פנחס ירושלים
יש להעיר, דראיתי פעם לחלק בין הבדלה לתוס' יום הכפורים דלגבי הבדלה אין החיוב לגבי הגברא היינו לחלק בין האיסור מלאכה שלו להיתר אלא החיוב ההבדלה לגבי היום לחלק בין יום שבת קודש ליום חול ולכן אף שהיה קטן ביום השבת ולא היא מוזהר עליה, מ"מ צריך לחלק בין היום שהיה במוצאי קודש אף דלא היא מוזהר עליה, משא"כ לגבי תוס' שבת דזה הדין שייך להגברא דאיסור דיום הכיפור מוטל על הגברא בעי הוספה ולכן היכא דהגברא לא היה מוזהר על העיקר לא שייך לומר שיתחייב בתוספת.

איך היה מותר להלל להוציא על מצות תלמוד תורה יותר מחומש נכסיו הרי יש איסור בזה

מה שהקשתם בשם החפץ חיים על הא דאיתא בגמ' יומא ל"ה עמוד ב' תנו רבנן עני בא לדין, אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במונתי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל, אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, דיש להקשות איך היה מותר לבובו על תורה יותר מחומש נכסיו, הרי קימ"ל המכובד אל יבזבו יותר מחומש, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב סנדר צפתער שליט"א בחוקלינו ניו יארק
נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא באבות דרבי נתן ודלא מוסיף פסיד, דהיינו אם לא מוסיף בלימוד היום ישכח את כל הראשונות ומפסיד הרבה מצוות לכן היה מותר לבובו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
ביוזום בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מה מהני מה שתקינו חכמים מאתם וזו בכתובה כדי שלא יהא קל להוציאה הרי זה לא הרבה כסף מה שהקשתם בשם הראשונים מה הועילו חכמים שתקנו כתובה כדי שלא תהא קל בעיני להוציאה, הרי מאתם זהו לא הרבה כסף, ומי ימנע לרש את אשתו בשביל זה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א רומני' מחוקי הדת
נראה לתרץ, דידוע דליתן מעות לשונא שלו אפילו מעט מורגש אצלו כאילו הוא הרבה והחוש מעיד על זה ופסיד ימנע מלגרשה מליתן לה המאתים וזו.

האם יש חיוב לאדם לתת את בתו שיתחתן עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דכתוב בפרשת וישלח ואת אחד עשר ילדיה וברש"י ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עניו, ולכן נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם, דיש להקשות מדוע נענש יעקב וכי יש חיוב לאדם לתת את בתו שיתחתן עם רשע, הרי אמרין בגמ' פסחים מ"ט ע"ב י"ב תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי, חזינן שיש איסור לתת את בנו לעם הארץ ולא אמרין שצריך לתת את בתו שמא תחזירנו למוטב, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי מאיר יהודה שטרן שליט"א אשדוד ר"מ בישיבת שטארנאבול
נראה לתרץ, דכוונת הדברים לא היה שישא עשוי את דינה בתו של יעקב כדי שיחזור בתשובה, אלא כונת הדברים שאם לא היה יעקב טובנה בתיבה, היה עשוי רואה אותה והיה מבקש לישא אותה, ואף היה מסכים לשוב בתשובה שלימה כדי שתסכים דינה להינשא לו, ולא היתה נשאת לו עד שישוב בתשובה שלימה.

הרב א. ל. מנדלבוין שליט"א כולל סערטס וויזניץ ירושלים
נראה לתרץ, ע"פ מה שהקשה בשפתי חכמים דלמה לא נענשה לאה שלא רצתה להינשא לעשוי וכמו דינה שנעשה, ומתוך דשני לאה שבאותו זמן היה עשוי רשע גמור ועשה עבירות חמורות אבל כאן בדינה שנכמרו רחמיו על יעקב ונשקו בכל לבו איכא למימר שמא תחזירנו למוטב.

איזה מצוה ראשונה מקיים בחור הבר מצוה בלילה של הבר מצוה

מה שדנתם איזה מצוה ראשונה מקיים בחור בר מצוה בלילה של הבר מצוה, וכתבתם כמה דברים בשם האחרונים.

הרב אברהם יוסף פרסטר שליט"א בית שמש כולל עין חסדיו בעל"א
נראה דצריך לקיים מצות תלמוד תורה מיד כדכתוב והגית בו וימס לילה היינו כל רגע, ועוד יש לומר דצריך לקיים שש מצוות תמידיות. וזה מתחיל מיד כשנעשה בר מצוה.

הבה"ח ישראל אהרן ברנשטיין נ"ו ירושלים בן אבי"ד ליטשק
נראה דלפי מה שכתב בשו"ת מר"ח אור דרוע סימן י"א. דמצוה מילה מקיימים בכל רגע שהוא מהול, ומביא ראיה מהא דאיתא בגמ' מנחות מ"ג ע"ב שדוד המלך היה בבית המרחץ ונצטער שהיה ערום מן המצוות נסתכל על המילה ונתישבה דעתו, ומדוע נתיישב דעתו, הא המצוה של מילה כבר נתקיים בומנה והוא כשאר מצוות שקיים בזמן העבר ועכשיו הוא ערום, אלא ש"מ המצוה היא שיהא נימול ומקיים מצוה כל רגע שאין לו ערלה, לפי הנ"ל יוצא דמיד שנעשה בר מצוה והוא מהול בלא שום פעולה מקיים מצוה דאורייתא.

נר מצוה ותורה אור

הודעה משמחת

הזופיע קונטרס מעדני אשר למעלה משישים עמודים

הקירות הלבתיים בעניני הנוכה

מתוך כל הגליונות של מעדני אשר בעניני הנוכה

כל מי שמעוניין להשיג את הקונטרס

אפשר להתקשר לטלפון 057-3166560 וכן בטל: 057-3154010

התודה והברכה לידידינו החפץ בעילום שמו מלוס' אנג'לס

שנשל על עצמו זכות הדפסת קונטרס זה

וכן תודה מיוחדת לידידינו הרה"ג רבי מאיר שולביץ שליט"א

שערך את הקונטרס ברוב פאר והדר

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב מאיר צבי לנדא שליט"א

ירושלים

לרגל שמחת אירוסיו בנו

הבה"ח רפאל פרץ נ"ו

עבי"ג בת

הרה"ג רבי אשר גליק שליט"א

מנהל רחמי ישיבה לצעירים קרית צאנו נתניה

יהא רעוא שבוכות זיכור רבבות

ירוח נחת מכל יוצאי חלציו

ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב בועז בדיחי שליט"א

קרית צאנו נתניה

לעילוי נשמת חמיו

הרב שלמה בן הרב יעקב ז"ל

נלב"ע כ' כסליו ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב

ע"י הרה"ג

רבי שניאור זלמן שוורץ שליט"א

לייקווד

לעילוי נשמת אמנו

האשה הצדקנית

מרת סלבה

בת שניאור זלמן ז"ל

נפטרה כ' כסליו תשמ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י

ידידינו הרה"ג

רבי יצחק קאף שליט"א

מייסד ומנהל ת"ת עצת אמת

לעילוי נשמת אביו

הרב דוד שלמה

בן הרב יעקב אשר ז"ל

נלב"ע י"ט כסליו

ת.נ.צ.ב.ה.